

А. А. КОЗЫР, А. Д. ШАЦКІ, А. Ф. ТАЛПЕКА

РАЗВІЦЦЁ АВЕЧКАГАДОУЛІ У БЕЛАРУСІ

Авечкагадоўля рэспублікі мае мяса-шэрсны напрамак прадукцыйна-сці і прадстаўлена танкаруннай пародай прэкас (67,5%), паўтанкаруннай латвійскай цёмнагаловай (27%) і невялікай колькасцю (5,5%) авечак раманаўскай пароды. Усе авечкі, якія разводзяцца ў спецыяльных гаспадарках, адносяцца да пародных, у тым ліку 40% — да чистапародных. Агульная колькасць авечак ва ўсіх катэгорыях гаспадараў налічвае 540 тыс., у тым ліку ў калгасах і дзяржгасах — 335 тыс. Агульная рэалізацыя воўны за год складае 540 т у мытым валакне, бараніны — 8,2 тыс. т, наstryг воўны на адну авечку на пачатак года — 2,4 кг, выхад ягнят на 100 матаў — 91.

У перспектыве авечкагадоўля будзе развівацца ў якасці дадатковай галіны, заснаванай на інтэнсіўных метадах гаспадарання пры дзеючым плане пароднага раяніравання.

У бліжэйшыя гады плануецца мець стабільнае пагалоўе авечак у грамадскім сектары пры захаванні тэндэнцыі да павелічэння іх колькасці ў асабістых гаспадарках. Існуюць рэальнныя магчымасці стварэння дробных авечкагадоўчых ферм у іншых катэгорыях гаспадараў, якія аблігацыйна на аснове сямейнага і арэнднага падраду.

Рост вытворчасці бараніны і воўны будзе ісці ў асноўным за кошт інтэнсіфікацыі галіны.

Вырашальнае значэнне для далейшага развіцця галіны, павелічэння вытворчасці авечкагадоўчай прадукцыі будуць мець:

1. Павышэнне прадукцыйных якасцей авечак парод прэкас і латвійская цёмнагаловая на аснове паляпшэння селекцыйна-племянной работы і больш широкага выкарыстання генетычнага патэнцыялу такіх высокапрадукцыйных парод, як лінкалън, паўночна-каўказская мяса-шэрсная, савецкая мяса-шэрсная, асканійскі карыдэль; арганізацыя ўзнаўлення на аснове інтэнсіўнага гадавання рамонтнага маладняку; павышэнне ўдзельнай вагі матаў у структуры статку.

2. Умацаванне кармавой базы спецгасаў па авечкагадоўлі на аснове стварэння і рацыяналнага выкарыстання высокапрадукцыйных пашаў і сенажацей, пашырэння долі бабовых культур у севазваротах і травастоях, арганізацыі цэнтралізаванай вытворчасці спецкамбікармоў і ЗАМ для ягнят.

3. Поўнае ўкараненне на ўсіх авечкагадоўчых фермах і комплексах прынятай у рэспубліцы тэхналогіі, якая рэгламентуе тэрміны і тэхналагічныя параметры асноўных вытворчых працэсаў: злукі, акоту, гадавання ягнят, адкорму, забою, стрыжкі, арганізацыі кармавой базы і выкарыстання кармоў, зімовага і летняга кармлення і дogleяду авечак, племяннай работы ў таварных і племянных гаспадарках, механізацыі вытворчых працэсаў, ветэрынарнага абслугоўвання, арганізацыі працы.

Праграмай племяннай работы ў авечкагадоўлі прадугледжваецца ўдасканальванне прадукцыйных якасцей авечак дзвюх асноўных планавых парод: прэкас і латвійская цёмнагаловая.

У перспектыве пастваўлена задача стварыць селекцыйныя статкі авечак пароды прэкас колькасцю 5 тыс. матак з настырам мытай воўны 2,2—2,5 кг, латвійскай цёмнагаловай колькасцю 1,6 тыс. матак з настырам 2,0—2,3 кг воўны ў мытых валакне і вытворчасцю мяса на матку 40—45 кг. Найбольш эфектыўным метадам хуткага павелічэння воўнавай прадукцыйнасці матачных статкаў з'яўляецца прыліванне крыўі адзначаных вышэй парод.

Прынцыповая схема апрабаванага ў эксперыментах скрыжавання заключаецца ў наступным: атрыманне помесей першага пакалення, высокапрадукцыйных паўкроўных баранаў і матак з кросбрэднай воўнай скрыжоўваюць з мацярынскай пародай; чвэрцькроўных па мяса-шэрсных паўтанкарунных пародах помесей разводзяць «у сабе». Дапускаецца развядзенне «ў сабе» і помесей першага пакалення.

Разавае прыліванне крыўі адзначаных парод у цяперашні час з'яўляецца агульнапрызнаным спосабам павышэння воўнавай прадукцыйнасці мяса-шэрсных парод авечак, якія разводзяцца ў нашай краіне і рэспубліцы.

Вопыт інтэнсіфікацыі авечкагадоўлі ў замежных краінах [1] сведчыць аб непазбежнасці стварэння новых, больш прадукцыйных парод авечак, якія побач з высокай воўнавай прадукцыйнасцю вызначаюцца і генетычна абумоўленай шматплоднасцю.

Поспехі сучасных біялагічных наўук дазваляюць выводзіць пароды жывёлін, якія адпавядаюць вылучаемым да іх патрабаванням. Па гэтай прычыне ў рэспубліцы працягваецца работа па размнажэнню авечак новага шматплоднага паўтанкаруннага тыпу з пладавітасцю 170 ягнят на 100 матак, настырам воўны 2,0—2,5 кг у чыстым валакне, вытворчасцю мяса на матку 50—60 кг. У 1989 г. колькасць матак новага тыпу дасягнула 2000 галоў. У 1990 г. плануецца мець 3 тыс. такіх жывёлін, у 2000 г. — 10 тыс.

Галоўным рэзервам павелічэння вытворчасці прадукцыі авечкагадоўлі (бараніны і воўны) і павышэння эфектыўнасці галіны ў цэльым з'яўляецца павелічэнне «вытворчасці» ягнят, павышэнне іх захаванасці, інтэнсіўнага гадавання ў перыяд да аднаго года. Гэта даете магчымасць з вялікай колькасці прыплоду адбіраць для рамонту лепшых жывёлін, а звышрамонтны маладняк адкормліваць і рэалізоўваць на мясе ва ўзросце 8—9 мес. Для гэтага неабходна давесці выхад ягнят у кожным спеցгасе не менш чым 100 на 100 матак пры адначасовым павышэнні ўдзельнай вагі матак у структуры таварных статкаў да 60—65%, племянных — да 50—60%. Вырашэння гэтай задачы магчыма дасягнуць толькі шляхам укаранення распрацаванай БелНДІЖам і Дзяржаграпромам БССР прагрэсіўнай тэхналогіі, якая ўключае аптымальныя тэрміны правядзення злукі, акоту, інтэнсіўнага гадавання ягнят, арганізацыі рацыянальнай кармавой базы і эфектыўнага выкарыстання кармоў.

Распаўсюджаная сярод авечкаводаў свету прымаўка «кармы — гэта ягніты» павінна быць прынята і авечкаводамі Беларусі. Спецгасы па авечкагадоўлі будуть арыентавацца толькі на ўласную кармавую базу.

Аснову кармавой базы авечкагадоўчых ферм і комплексаў павінны складаць высокапрадукцыйныя (3,5—4,5 тыс. к. адз. з 1 га) сенажаці

і пашы, якія даюць каля 70% кармоў для авечак. У кожным спецгасе на адну авечку неабходна мець 0,05 га такіх пашаў і выкарыстоўваць іх метадам загоннай пасыбы. Для забеспячэння 1 тыс. галоў авечак усімі відамі кармоў патрабуеца 265—270 га кармавых угоддзяў.

Выдатак кармоў на адну авечку, наяўную на пачатак года, у залежнасці ад уздоўжнёю воўнавай прадукцыінасці пры настрыгу воўны (у мытым валакне) 1,0—1,2 кг складае 4,2 ц к. адз., пры 1,2—1,4 кг — 4,4, пры 1,4—1,6 кг — 4,6, пры 1,6—1,8 кг — 4,9, пры 1,8—2,0 кг — 5,2, пры 2,0—2,2 кг — 5,6 і пры 2,2—2,4 кг — 6 ц к. адз.

Аптымальная структура кармавой базы для авечкагадоўлі БССР будзе наступная: грубыя кармы — 27—28%, у тым ліку сена — 16—18, сянаж — 10, салома — 2, канцэнтраты — 19—22, сакавітыя — 13—14, зялёны корм — 36—40%. Пры гэтым на 1 к. адз. павінна прыпадаць 95—100 г страўнага пратэіну. На 1 ц бараніны ў залежнасці ад умоў вытворчасці неабходна затраціць 10,5—6,5, на 1 ц воўны ў залежнасці ад настрыгу — 126—85 ц к. адз. Затраты працы на 1 ц воўны павінны зніжацца і складаць 50—40, на 1 ц бараніны — каля 10 чал.-гадз.

Для забеспячэння плануемых паказыкаў прадукцыінасці авечак і зніжэння затрат працы неабходна здзейсніць механізацыю асноўных вытворчых працэсаў — раздачы кармоў, стрыжкі авечак, убрання гною, паення, забяспечыць узровень кармлення ўсіх груп авечак згодна з нормамі, захаваць усе параметры тэхналагічных працэсаў і нармальныя ўмовы гадавання і зоаветэрынарнага абслугоўвання пагалоўя.

Рэзервам павышэння эканамічнай эфектыўнасці авечкагадоўлі ў Беларусі з'яўляецца больш поўнае і рацыянальнае выкарыстанне іншых відаў прадукцыі авечкагадоўлі, уключаючы і аўчыны. Будаўніцтва ў раздзе авечкагадоўчых спецгасаў цэхаў па апрацоўцы аўчын і пашыву з іх шубна-футравых вырабаў безумоўна з'яўляецца станоўчым фактарам у вырашэнні эканамічных праблем авечкагадоўлі рэспублікі.

Summary

The sheep breeding in Byelorussia will remain the additional branch of animal husbandry with stable sheep number in the public sector and stock rise in personal farms.

The rise in sheep races production traits, feed base strengthening of the sheep breeding farms, introduction of progressive technologies, mechanization of production processes, veterinary service improvement will have the decisive importance for the branch development, the rise in wool and mutton production.

Літаратура

1. Лэнд Р. Б., Робинсон Д. У. Генетика воспроизведения у овец. М., 1987.